

Regionaal advies nota 'Inkoop Jeugdhulp'

Namens de Adviesraden Sociaal Domein van de gemeenten Harderwijk, Ermelo, Elburg, Putten, Nunspeet en Oldebroek.

Inleiding

In dit regionaal advies hebben de Adviesraden Sociaal Domein van de gemeenten Harderwijk, Ermelo, Elburg, Putten, Nunspeet en Oldebroek een gezamenlijk advies geformuleerd op de Inkoopvisie Jeugdhulp voor bovengenoemde gemeente. Het advies is geschreven op basis van de aangereikte notitie met kenmerk van 8 maart 2017, geschreven door Klaske Gonlag en Marjanneke Wieringa. Deze notitie is toegelicht op 21 maart jl. Het advies wordt gestart met een aantal algemene aandachtspunten en zal op specifieke onderdelen (en waar nodig op bladzijde niveau) beschreven worden.

Algemeen

- 1) De inkoopvisie is een duidelijk visie met goede uitgangspunten, die door alle adviesraden wordt onderschreven. De intenties conform de visie zijn goed, echter op welke wijze de uitvoering tot stand gaat komen wordt in deze notitie nog niet duidelijke en concreet. Wij zien graag een meer concrete uitwerking.
- 2) De visie op een gezin, een plan, een regisseur is het uitgangspunt en kan vaak goed werken. Wij kunnen ons voorstellen dat in bepaalde situaties een andere aanpak beter aansluit bij de vraag of situatie van de jeugdige en nemen aan dat hiervoor ruimte is.
- 3) Een jongere heeft vanaf 16 jaar de mogelijkheid zelf keuzes te maken, hoe wordt hulp ingezet wanneer een jongere op dat moment niet meer met de betreffende regisseur/hulpverlener/instantie wil samenwerken?
- 4) Wij vinden de scheiding tussen de verschillende rollen in een traject belangrijk. Het risico van verstengeling moet uitgesloten worden. De hulpvraag moet het belangrijkste zijn in de bepaling wie de beste zorg levert.
- 5) De adviesraden missen in deze nota de aandacht voor privacy en ethiek in de jeugdhulp. Ten allen tijde dient de privacy van mensen geborgd te zijn en moet er aandacht zijn voor zorgvuldige uitwisseling van cliëntgegevens en systeemgegevens.
- 6) In deze notitie geldt dat de grens tussen 18 plus en 18 min ons zorgen baart en wij het liefst zouden zien dat hierover uitspraken worden gedaan in het belang van continuïteit voor de jongeren.
- 7) De adviesraden pretenderen om vanuit zowel het perspectief van de professional als vanuit het perspectief van de jeugdige te kijken bij de verdere uitwerking van de inkoopdocumenten. De zorg geboden door professionals sluit aan bij de jeugdige, de jeugdige begrijpt de geboden zorg van de professional(s) en kan dit hierdoor als meest passend ervaren.
- 8) In de tekst wordt gesproken over het ontschotten en meer samenwerken van diverse dienstverlenende organisaties. Binnen de RNV moeten er al met meer dan 60 partijen afspraken gemaakt worden; hoe verhoudt zich dit tot elkaar? Daarbij stellen we de vraag of er, door dit beleid, echt sprake is van een transformatie. We veronderstellen dat dit het momentum is om via aanbesteding hierop te sturen maar dan moet er wel een heldere opdracht komen.

Aandachtspunten per hoofdstuk

2.2 pagina 4

De samenwerkende gemeenten hebben momenteel regionale contracten met ca. 60 jeugdhulpaanbieders. Bovenregionale afspraken zullen leiden tot bovenregionale contracten.

Het is belangrijk dat er een duidelijk en inhoudelijk overzicht komt van die 60 jeugdhulpaanbieders, men weet niet altijd van elkaars bestaan. Wanneer het nodig is voor een jeugdige over te gaan naar een andere hulpaanbieder, dan moet het geld de cliënt volgen, anders stagneert de juiste hulpverlening. In de presentatie was er sprake van een dynamische aanpak waarbij er tussen hulpverleners geschoven kon worden afhankelijk van de vraag. Een spannend en belangrijk hulpmiddel om uiteindelijk optimaal hulp te kunnen verlenen. Experimenteren, waarover in dit hoofdstuk gesproken wordt is positief zeker als het gekoppeld wordt aan een integrale aanpak maar moet niet te dwingend worden. Maatwerk impliceert ook dat er van kan worden afgezien. Omdat het om mensen gaat dient altijd er een wetenschappelijke of ervaringen elders er ten grondslag aan te liggen.

2.3 pagina 4

Men is op zoek naar transformatieversnellers (van denken naar werken).

De adviesraden zien hier graag een concretere uitwerking van in deze visie, zoals:

- Hoe wordt de expertise die er is bij de verschillende instanties gedeeld met elkaar?
- Er zijn teveel overkoepelende instanties gekomen die geen gebruik maken van expertise van de instellingen zelf .
- Er zijn teveel instanties die eigen zorg blijven bieden terwijl er alternatieven mogelijk zijn die wellicht betere resultaten op zouden kunnen leveren.
- Als, zoals gesteld, de transformatie nog 5 jaar in beslag gaat nemen horen we graag waarom dit zolang moet duren. Zeker als men het heeft over transformatieversnellers. Wij horen graag waar deze aanname op berust.

2.3 pagina 5

Bij monitoring en sturing dient niet alleen de tevredenheid van de ouders maar ook van de jongere zelf een plek te krijgen. Op pagina 7 staat onder kopje 'regiehouder' de volgende zin: *"Er kan voor gekozen worden om het hebben van een familiegroepsplan in principe als voorwaarde te stellen voor toegang tot niet-vrij toegankelijke jeugdhulp."* De adviesraad zou een familiegroepsplan om verschillende redenen niét als voorwaarde voor de toegang tot jeugdhulp willen stellen. Door een familiegroepsplan als voorwaarde te stellen voor vervolghulp doet men afbreuk aan de eigen kracht en het regiehouderschap van de cliënt. Bovendien moeten sommige cliënten juist gemotiveerd worden voor het accepteren voor specialistische jeugdhulp, de voorwaarde van een familiegroepsplan kan dan een obstakel worden. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Ten eerste is een familiegroepsplan een middel om het netwerk van de cliënt(en) te betrekken en motiveren, maar er zijn ook andere middelen om het netwerk te bereiken. Het moet geen doel worden om een familiegroepsplan op tafel te krijgen, dit middel moet kunnen worden ingezet indien het passend is voor de cliënt. Ten tweede zijn er burgers die het niet op prijs stellen om hun familie, burens of vrienden op de hoogte te brengen van de problemen of zorgen die zij ervaren. Of zij hebben geen netwerk dat dicht (genoeg) bij hen staat. De hulpverlener kan de cliënt motiveren om tot een familiegroepsplan te komen, maar niet dwingen.

Samenwerking op bovenregionaal niveau vraag om een heldere koers en visie vanuit de gemeentes om daaraan indicatoren voor monitoring te koppelen. Naar ons idee moet daarbinnen ruimte zijn voor experimenten gekoppeld aan de koers die gelopen wordt in ons gebied. Daarbij vragen we expliciet om stappen aan te geven die wijzen op een integrale benadering.

3 a. Eigen kracht, samen verantwoordelijk

Op pagina 5/6 wordt deze oplossingsgerichte benadering beschreven, maar in de praktijk is er te weinig ondersteuning die deze krachtbronnen bij probleemgezinnen kan aanboren. Samen verantwoordelijkheid is in deze geen wederzijdse verantwoordelijkheid. Wie heeft welk belang en draagt dus daadwerkelijk verantwoordelijkheid voor de zichtbare problemen in een gezin? In dit item zou het onderdeel preventie nog wat nadrukkelijk kunnen worden opgenomen. Voorkomen is nog altijd beter dan genezen en kost minder. Preventie heeft hiermee voor ons prioriteit.

3. b. Eén gezin, één plan, één regisseur

Op pagina 7 wordt onder het kopje *Keuzevrijheid* gesproken over het zorgdragen voor genoegzaam aanbod in de aanbesteding. De adviesraden zien graag in de inkoopvisie terugkomen dat er laagdrempelig inhoudelijk inzicht wordt gegeven over dit genoegzaam aanbod, tevens om de keuzevrijheid voor de jeugdige te bewerkstelligen.

We willen adviseren om de beslissingsbevoegdheid voor het afgeven van een beschikking voor een Jeugdzorg of Wmo-voorziening bij het Sociaal team neer te leggen. De sociaal werker die bekend is met het gezin kan (met ruggenspraak van directe collega's) de beste inschatting maken of hulp geïndiceerd zou moeten worden. Dat zou niet via het Wmo-loket hoeven te lopen, zoals dat nu wel het geval is onder andere binnen de gemeente Ermelo. Daardoor kan er efficiënter en effectiever voor en met burgers samengewerkt worden. Eén gezin, één plan, één regisseur.

Door jeugdhulpvragen expliciet bij het CJG te beleggen ontstaat er een afstand tussen Sociaal Team en CJG. Deze twee teams zouden zeer nauw (dagelijks en fysiek) moeten samenwerken of zelfs samengevoegd moeten worden. Immers zijn er bij het overgrote deel van de aanmeldingen bij het Sociaal Team (indirect) jeugdigen betrokken. Vanuit dit samengestelde team worden beschikkingen voor passende jeugdhulp afgegeven.

We willen adviseren om een concreet plan te maken voor de brugfunctie tussen cliënt, onderwijs en zorg. Bijvoorbeeld door aandacht-functionarissen vanuit het Sociaal Team aan de scholen in het voortgezet en basisonderwijs te koppelen. Op een vroeg moment moet de sociaal werker de kans krijgen om mee te denken in casuïstiek, zodat er vroegtijdig en laagdrempelig hulp geboden kan worden aan leerlingen en hun ouders. Daarmee kan er lichte hulp op maat worden geboden en hopelijk zwaardere en duurdere inzet van hulp en extern onderwijs worden voorkomen. In de brugfunctie kan de aandacht-functionaris nauw samenwerken met de schoolarts en leerplichtambtenaar teneinde schoolverzuim en -uitval te verminderen.

Het uitgangspunt dat het gezinsdossier eigenaarschap moet opleveren is een goed streven echter iets uit handen geven maakt nog niet dat degene die het in handen krijgt de eigenaar is. Wie benoemt die ene regisseur, wordt dit gedelegeerd vanuit de gemeente, ligt deze verantwoordelijkheid bij het CJG, op basis waarvan wordt een keuze gemaakt? Het vraagt een grote deskundigheid van degene/de instantie die de regisseur aanstelt/levert en een grote deskundigheid van de regisseur zelf. Wie legt de kwaliteitseisen vast en hoe worden deze getoetst?

3.c Doen wat nodig is

Op pagina 7 en 8 staat de volgende zin: “*Van jeugdhulpaanbieders vragen we er scherp op te zijn om, daar waar het kan, de intensiteit of duur van de behandeling te verminderen en terug te schakelen naar lichtere of voorliggende voorzieningen.*” Hoe wordt dat geborgd? Er zijn ervaringen dat zorgaanbieders de volledige tijdsduur van de beschikking declareren, ook al had er in uren afgebouwd kunnen worden. We geven het advies dat er duidelijke en algemeen geldende regels opgesteld kunnen worden. Bijvoorbeeld of reistijd wel of niet bij de vastgestelde uren inbegrepen is. Kun je ouders en jeugdigen zelf laten bepalen wat nodig is als ze niet overzien wát er nodig is?

Op pagina 8 staat “*We willen geen wachtlijsten; aanbieders moeten wachtlijsten voorkómen dan wel passende maatregelen nemen indien wel wachtlijsten (dreigen te) ontstaan*”. Welke maatregelen worden hiermee bedoeld? In de praktijk blijkt vaak dat zorgaanbieders met een wachtlijst daar niet zoveel aan kunnen doen. Wanneer cliënten met een wachtlijst geconfronteerd worden verwijzen zorgaanbieders naar andere (minder passende) zorgaanbieders. Is het de bedoeling dat het Sociaal Team of CJG de wachtlijst zal overbruggen door zelf hulp te verlenen aan het gezin? Indien het geval, hoe wordt de, zoals in de doelstelling vermelde, *meest passende zorg en ondersteuning voor onze jeugdige zo spoedig mogelijk geborgd*?

Ruimte geven aan de professional betekent de professional vertrouwen geven en als gemeente een stapje terug doen, ruimte en vrijheid van handelen geven. Hoe gaan de gemeenten dit doen?

f. Vermindering van regeldruk

Op pagina 9 wordt onder dit kopje gesproken over de vermindering van de regeldruk, welke ook zichtbaar is voor de cliënt. De adviesraden zien graag tegelijkertijd met de vermindering van de regeldruk ook een versimpeling van de regeldruk, regels en formulieren die voor de jeugdige begrijpelijk zijn. Hoe meer betrokken instanties, hoe meer verantwoordelijkheid ook afgeschoven kan worden. Gebruik maken van praktijkervaring en meer verantwoordelijkheid laten bij diegenen die belast zijn met de uitvoering van de hulp zal ook minder regelgeving noodzakelijk maken. We worden graag geïnformeerd hoe dit aangepakt wordt of welke actie richting Den Haag ondernomen wordt.

e. Kwalitatief goede zorg binnen daarvoor beschikbaar financieel kader

Bij dit punt wil men nadrukkelijk kijken naar hetgeen is ingekocht ook daadwerkelijk aansluit bij het beleid wat gekozen is binnen deze inkoop. Volgens de adviesraden moet ook te zien is wat goed is voor de patiënt. Regeldruk verminderen, ook voor aanbieders! Maak gebruik van het digitale berichtenverkeer o.a. Vecozo en gebruik landelijke standaarden die via de VNG worden verstrekt. Stem desnoods met aanbieders af, hoe en met welk format/codes gewerkt gaat worden. Dit vergemakkelijkt het proces wederzijds en voorkomt vertraging in het verstrekken van beschikkingen e.d.

Blz.11

Gemeenten en aanbieders voeren onderzoek uit onder cliënten.

Het vraagt een goede scholing en zeker ook praktijkervaring van die onderzoekers om dit onderzoek goed te kunnen uitvoeren. Hoe is de onafhankelijk in deze onderzoeken geborgd?

Bij de keus om langjarige contracten af te sluiten missen we de argumentatie vanuit het belang van de jeugdige. Wij denken dat als uitgangspunt de jeugdige en zijn situatie en hulpvraag genomen moet worden en dat aan aanbieders mag worden gevraagd in dit traject om aan te geven hoe zij dat denken in te gaan vullen. Niet de keten maar de cliënt moet het uitgangspunt zijn.

4.3 Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie vinden plaats op verschillende niveaus: input, output, outcome en throughput. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt deels bij gemeenten en deels bij aanbieders. Wat we hierin van aanbieders vragen (periodieke gegevensaanlevering, uitvoeren eigen cliëntervaringsonderzoek, kwartaalgesprekken en kwaliteitsdialoog) wordt beschreven in het aanbestedingsdocument en de contracten.

Wij nemen als adviesraden graag kennis van een monitor- en evaluatieplan waarin helder wordt geformuleerd hoe de evaluatie wordt opgezet en waarin voor ons het resultaat en de effecten voor de jeugdige uitgangspunt zijn en niet de hierboven genoemde niveaus.

4.4 Bekostiging

Tot nu toe is vooral aanbodgericht ingekocht; we willen als adviesraden dan ook graag meer toe naar vraaggerichte inkoop. Voor 2018 en verder zou het goed kunnen we dat we uitkomen op een mix van bekostigingsvormen, waarbij gekeken wordt welke vorm passend is bij de mogelijkheden en wensen rondom sturing op die betreffende subdomeinen en producten. Het een en ander wordt nader uitgewerkt in de strategische keuzenota.

Wij horen graag wanneer wij de strategische keuzenota krijgen voorgelegd.